

TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ BÜLTENİ

XX. Cilt

1971

3'üncü Sayı

KÜLTÜR BAKANLIĞI ve KÜTÜPHANELER

Kurulması özellikle kütüphaneciler tarafından büyük bir sabırsızlık ve umutla beklenen Kültür Bakanlığı, Temmuz ortalarında sessizce kuruldu ve başına kamu oyunun bir günlük gazetede yazıları ile tadığı genç bir yazar getirildi. Üzülerek belirtmek zorundayız ki, yeni bakanlık kütüphanecilerin beklediğini ve umduğunu vermekten çok uzak bir atmosfer içinde çalışmaya başlamış bulunuyor. Çünkü, Kültür Bakanlığına bağlanan dairelerin verdiği ilk izlenim, bu Bakanlığın başarılı bir hizmet görebileceği yolundaki umutları söndürecek niteliktedir. Anlaşıldığına göre, yeni bakanlığın çekirdeğini oluşturacak Millî Eğitim Bakanlığı Kültür Müsteşarlığı daireleri olduğu gibi bu bakanlığa verilmemiş, bunlar iki bakanlık arasında —âdetâ— paylaşılmıştır. Biz bunun örneğini kütüphanecilikle ilgili kuruluşlardan vereceğiz: Kültür Müsteşarlığına bağlı iki kütüphane kuruluşundan Kütüphaneler Genel Müdürlüğü Millî Eğitim Bakanlığında bırakılmış, Millî Kütüphane ise Kültür Bakanlığına bağlanmıştır. Bize göre, Basma Yazı ve Resimleri Derleme Müdürlüğü de, görevleri bakımından yeni Bakanlığa bağlanması gerekli bir Millî Eğitim Bakanlığı dairesi idi.

Başka dairelerin dağıtımındaki durumu tartışmak bize düşmez. Fakat, kütüphanelerle ilgili paylaşma üzerinde önemle durmak zorundayız. Hemen belirtelim: Kütüphaneler Genel Müdürlüğünün ve ona bağlı halk ve okul kütüphanelerinin Millî Eğitim Bakanlığına bağlı kalması sebebinin anlamak gerçekten güçtür. Çünkü, bu genel müdürlüğün yeni Bakanlığa bağlanmasını gerektiren bir çok ciddi sebepler vardır:

a) Dünyanın her yerinde kütüphane hizmetleri birer kültür hizmeti sayılmıştır. Bu yüzden de, eğer bir ülkede Kültür Bakanlığı varsa, kütüphaneler oraya bağlı olagelmışlerdir.

b) Unesco ve benzeri eğitim, bilim ve kültür kuruluşları, kütüphaneciliği daima bir kültür konusu olarak ele almışlar ve çalışmalarını bu yolda örgütlemişlerdir. Unesco Türkiye Millî Komisyonunun Yönetmeliğinde de aynı esas kabul edilmiştir. Nitekim, bu Millî Komisyon'un 6-8 Ağustos 1972 tarihleri arasında yapılan XII. Dönem I. Genel Kurul toplantısında, Kültür Komitesince Genel Kurula sunulan ve kabul edilen raporun bir maddesinde kütüphanelerin Kültür Bakanlığına bağlanması istenilmiştir.

c) Millî Eğitim Bakanlığı da, Kültür Bakanlığı kuruluncaya kadar kütüphaneleri kültür konusu olarak ele almıştır. Bunun en açık delili, Kütüphaneler Genel Müdürlüğünün, yeni bakanlığın kuruluşuna kadar Kültür Müsteşarlığına bağlı olarak çalışmış olmasıdır.

ç) Eğer Kütüphaneler Genel Müdürlüğü Kültür Bakanlığına bağlanırsa bu yeni bakanlığın kültür çalışmalarını halk ve çocuk kütüphaneleri yoluyla bütün yurda yaymak mümkün olabilecektir.

Bütün bu sebepleri ilgili Bakanlıklar yetkililerinin dikkate almamış veya düşünmemiş olduklarını kabul edemiyoruz. Bu durumda, Kütüphaneler Genel Müdürlüğünün Kültür Bakanlığına bağlanmasından «Kütüphanesiz eğitim olmaz» gerekçesi ile son anda sayıldığı yolundağı söylentilere inanmak gerekiyor. Gerçek bu ise, durum sanıldığından da üzücüdür. Çünkü, böylece, bir yandan Millî Eğitim Bakanlığının bir büyük gerçeği ne kadar geç anlayabildiği ortaya çıkıyor, öte yandan da gelişmek için himmet ilgi bekleyen «okul kütüphaneleri» bir yana itilip bunların görevleri halk ve çocuk kütüphanelerine yükletilmek isteniyor. Garip olan bir durum da şu : Sanki bu kütüphaneler Kültür Bakanlığına bağlanırsa hizmet ettiği kitlede bir değişiklik olacak!

Millî Eğitim ve Kültür Bakanlıklarının, çok aceleye geldiği ve üzerinde yeterince düşünülmendiği açıkça görülen bu «genel müdürlük paylaşma» işini yeniden ele alıp düzeltmelerinde, sanırız, sayılamayacak kadar çok yarar vardır.

Eylül 1972

Dr. Necmeddin SEFERCİOĞLU